

NEZÁVISLÁ KULTURNÍ REVUE

SKLIZEN

UNABHÄNGIGE KULTURELLE RUNDSCHAU
INDEPENDENT CULTURAL REVIEW

REDAKCE: ANT. VLACH, 2000 HAMBURG 13,
POSTFACH 2700; Telefon 48 21 87.

ROČNÍK XV. VÁNOCE 1967 ČÍSLO 137.

Z OBSAHU:

MICHAL RACEK: ZPOVĚĎ

OLGA VALESKÁ: PO STOPÁCH ČESKÉ
MINULOSTI V HOLANDSKU

GERTRUDA GOEPFERTO VÁ: DĚDA VYPRAVUJE
O FABIÁNOVI

OLGA VALESKÁ: DRUHÝ SOUMRAK

*

TÍMTO SEŠITEM KONČÍME
PATNÁCTÝ ROK VYCHOVÁNÍ
SKLIZNĚ . - ZÁROVEN
DĚKUJEME ZA DOSAVADNÍ
SPOLUPRÁCI I PROJEVY
PŘÁTELSTVÍ A PROSÍME
AUTORY I DOPISOVATELE
I VSECHNY PŘÍZNIVCE
O BALSÍ POROZUMĚNÍ
A VYTRVALOST.

V SEM ČTENÁŘŮM A
PŘÁTELŮM PŘEJEME
PŘIJEMNÉ SVÁTKY
VÁNOČNÍ, PEVNĚ ZDRAVÍ a

DOBŘÝ A ŠTASTNÝ NOVÝ ROK!

MICHAL RACEK :

Z P O V Ě Ď

Závidím všem
kdož klidná písmena lásky
vhodí do schránky očí a srdcí
někoho jiného
a bez úzkosti
dál ukrajují bochník svého života
při rozšafných večerích
a nediví se
že nepřišla odpověď

Froměňte mne
ať jsem též takový
Chci aby ode mne odešly chvíle
kdy každý okamžik přání
vážím na vážkách tajné úzkosti
a v noci provádím ponurou alchymii
neboť zklamání měním
ve fysiku kyvadla
a tím je srdce
a v chemii děsivých snů

Kdo je nepoznal
neví
jakou cenu platíme za lásku
my kteří nevhazujeme klidná písmena
ale pro které už jen přání
znamená výkřik
který udeří o čtyři stěny cizího srdce
a může se vrátit znetvořený
A už jen namíření fotoaparátu
znamená výzvu
proměnili jsme nástroj mužství
za technický útvar
který svou štědrostí není tak nebezpečný
ale víc žádá
chce vidět
a naše svědomí je trestáno
za nahlížení do štěrbin magických
přívabu utajeného
daného jako prchavá vůně
a nedovoleného jako žezlo

Když člověk prvně zatoužil aby uviděl
byl vyhaán
neboť vidět
znamená měřit vážit potěžkat chtít
ale často nevzít

Slepec lásky
který má jen jeden kompas
jak je šťastný
jde jedním směrem
a má jen jednoduchou střelku
zatím co v nás se otáčejí slunce
s mnoha paprsky na mnoho stran

A když slunce brozí rozpadnutím
přísná sestra Úzkost
položí našemu srdci ukazovák na uzel žil
a zaváže
a rísto sluncí máme jedno srdce
zavázané
a to je chvíle potu děsu protestu

Oč jsou šťastnější ti
kteří vhazují klidná písmena lásky
než my s optikou hledající
zakázaný sen jak fetiš
se zpětnou vazbou sebetrestání

* * *

OLGA VALESKÁ :

PO STOPÁCH ČESKÉ MINULOSTI V HOLANDSKU

Náhoda je někdy velkomyslná a ušetří nám setkání, které námi hluboce pohne a zanechá v nás nadlouho své stopy. Náhoda... Mně se to stalo v Leidenu, městě důstojném a veselém, městě studentů a vážné učenosti. Je to sice normální moderní město, ale universitní centrum se svými úzkými uličkami a starodávnými domy podél vodních grachtů má rozkošné ovzduší starobylosti, jako by člověk mohl každou chvíli potkat nějakou postavu ze sedmnáctého století, pána v taláru a nabíraném límci či šlechtice s kordem po boku. Měla jsem takové setkání; potkala jsem stín českého exulanta

z doby po bělohorské bitvě, studenta na leidské universitě a člena Akademie, Radslava Vchynského ze Vchynic.

Začalo to docela všedně. Sháněla jsem zprávy o Čechách a Slovácích v Holandsku a moje záliba v historii mne při tom vedla hluboko do minulosti. Dostal se mi do rukou seznam, sestavený podle zápisů v universitních matrikách, seznam jmen Čechů, Moravanů a Slováků, kteří studovali mezi léty 1621 - 1707 na holandských universitách, 182 jmen. Jména učených profesorů a jejich famulů. A mnohá slavná jména šlechtických rodů, známá z dějin a literatury. Je to jako by se člověk setkal s dobrými známými - Budovec z Budova, Kaplíř ze Sulevic, Berka z Dubé a Lipé, Slavata z Chlumu a Kašumberka, Pětipeský, ze Smiřic, z Bubna, Kinský, z Mitrovic - 182 jmen. Ti všichni odešli z vlasti, když po osudné bitvě na Bílé hoře ztratila svobodu, žili a zemřeli v cizině, někteří na bojištích třicetileté války.

Ale v archivech po nich musely zůstat stopy; zápisy, poznámky, listiny! Začala jsem pátrat. Dostala jsem se do styku s archivářem leidské university, který mne upozornil na prameny a souvislosti. V universitní knihovně přede mnou jednoho dne leží Molhuysenova kniha "Bronnen tot de geschiedenis der Leidsche Universiteit" (Prameny k dějinám leidské university), v níž jsou zaznamenány též zápisy ze schůzí universitního senátu, copisy a dokumenty. Prohlídám se dychtivě listy, čtu česká jména v latinských zápisech. Je tu mnoho zajímavého. Universitní archivář mne upozorňuje na četné záznamy, týkající se českého šlechtice Radslava Vchynského ze Vchynic, čili, jak se psal v Holandsku, Kinského a jeho styků s universitou. Při tom je v aktech poznámka, že tento český šlechtic se dal zapsat na universitu r. 1633 a žije dosud, t. j. r. 1657, v Leidenu jako dlouholetý člen Akademie a přítel mnoha profesorů. 28. června 1660 - rektor university oznamuje, že Kinský téhož dne zemřel. Záznamy o pohřbu a projednávání závěti. Dovídám se, že Radslav Kinský zemřel bezdětný a většina svého jmění odkázal chudým....

Archivář Leidenské university mi pomáhá s latinskými texty a je potěšen mým zájmem. "Nahore v archivu je bednička", říká potom. "Bednička, plná nějakých starých dokumentů. Jen jsem do toho nahlédl - je to většinou české a některé balíčky jsou uzavřeny. Ale domnívám se, že by to mohlo být v nějaké souvislosti s Kinským. Snad jeho pozůstalost? Chcete se na to podívat? Myslím, že to ještě žádný Čech neměl v ruce...."

Ó vášni hledačská a historická! Ó dětské snění nad knihami Jiráskovými, Wintrovými a Třebízského, snění o slávě české minulosti! Stoupám pomalu a důstojně po nekonečném schodišti po boku universitního archiváře, ale moje dychtivá touha ho dávno předběhla a zmítá se netrpělivě u těžkých dveří archivu.

Konečně! Konečně stojím v dlouhé, benuté místnosti s nescetnými regály, kde vzduchem víří jemný prach a vůně pergamenů a starých knih v těžkých kožených vazbách. Vysokými, úzkými okny padá světlo na skříně s knihami a listinami, na starodávné kované truhly i na záhadnou bedničku. Otvírám ji a ruce se mi chvějí. Svazečky nažloutlých listin, popsaných vybledlým starým písmem. Balíčky, převázané kusem obyčejného motouzu, i opatrně zapečetěné.

Vybírám z toho všeho jeden zažloutlý pergamen. Je popsán těžko čitelným starým písmem, rukopisem - později se dovidám, že pochází asi z r.1657 - ale slova, která čtu, jsou česká:

"Ve jméno svaté a nerozdílné Trojice Otce, Syna i Ducha... Já, Radslav starší ze Vchynic známou činím tímto listem a kšaftem svým...." Tedy závěť. Poslední vůle českého exulanta, který byl osudem nucen žít a zemřít v cizině.

Svět kolem mne se ztrácí; jedinou skutečností zůstává ten sešitý svazek starobylých listin, to ozdobné písmo a slova v krásné staré češtině. Dívám se s úctou a pohnutím na listiny, které se mi tak nenadále dostaly do rukou a tlumočími dávnou minulost. V bedničce je uložena písemná pozůstalost Radslava Kinského, dopisy, účty, různé poznámky. 305 let po smrti bělohorského exulanta jsou už zaceleny rány, jejichž pečeť nese ta hrst dokumentů, ale

tragická fakta útlaku, nesvobody, útěku z vlasti a bloudění cizinou zůstávají a živě procalouvají ke mně, české exulance z druhé poloviny dvacátého století.

*

A ještě jednou jsem se setkala s Radslavem Vchynským ze Vchynic, či alespoň jsem mu byla hodně blízko. Chtěla jsem spatřit jeho hrob, chtěla jsem mu položit hrst květů, pro ten podobný osud exulanta, pro tu společnou touhu po domově, pro naději, která neumírá s lidmi....

Měl slavný pohřeb, stojí v universitních zápisích, jako přítel university a dobrodinec chudého lidu. Pohřben byl ve "sklípku" pod dlažbou evangelického kostela Hooglandse Kerk. Vypravila jsem se tam s bílými karafiáty a číslem brobky. Osmdesát čtyři.

Ale někdy setkání nevyjde; kostel se restauruje a vypadá bezmocně a truchlivě, opředen se všech stran pavučinami lešení. Po dlouhém hledání nacházím konečně starého kostelníka, který za mírný poplatek (na obnova chrámu) je ochoten pustit mne dovnitř. Procházím soukromým bytem v přístavku kostela a potom rozkošnou renesanční komnatkou, která vypadá jako předpokoj minulosti se svým starodávným vyřezávaným nábytkem a stropem, cínovými nádobím a oknem z oloven orámovaných sklíček. Klopýtá přes vysoký práh a už jsem v jiném světě, podivném a trochu tísnivém. Vysokou, prázdnou prostorou chrámu se rozléhají rány a bušení, zdi a pilíře jsou zamřížovány lešením. Všude cibly, písek, natažené hadice.

Starý strážce chrámu mne vede ke dřevěné přepážce, za níž je malý prostor, uchovaný dosud pro bohoslužby.

- Tak - ukazuje širokým gestem - tady někde... - Rozhlížím se a žasnu. Podlaha se celičká skládá z náhrobních desek, jejichž povrch je na plocho, místy skoro do nezřetelnosti, sešlapán nohama nesčetných generací věřících. A přece rozeznávám nápisy, leto-počty, bohatství erbů a ozdob, ba dokonce celé postavy zemřelých, v těžkém oděvu 17. století. Je to zajímavé, monumentální a brozné zároveň, zdá se mi, že mne pájí pod nohama ta půda s prachem mrtvých a vám pečet skoro svatokrádeže, když kráčím po deskách a hledám brobku s číslem osmdesát čtyři.

V jednom koutě se bourala podlaha a byla tam v dřevěné ohradě hromada kamení a rumu. Šla jsem se tam podívat. Mezi úlomky cihel tu a tam čouhá kost. --To.. to jsou lidské kosti ?-- táži se a trochu mne mrazí, ne z blízkosti smrti a lidské pomíječnosti, ale nad tou smutnou neúctou živých k mrtvým. 'Ano, lidské'-- odpověděl můj průvodce a lhostejně tkl prstem do vyčnívající stehenní kosti.

Hledala jsem dlouho marně náhrobní desku Radslava Vchynského ze Vchynic. V dosud zachevalém prostoru nebyla, je to ostatně jen malý kousek...; Ale to jistě není všechno ?". . . ptám se staríka. Ukázal dvířky v přepážce: "Nevšimla jste si podlahy?"

Teprve teď si jí všímám. S úlekem. Podlahauclského chrámu je až k přepážce pokryta novými bílými dlaždicemi, čistými a rovnými dlaždicemi, nesešlapnými, jako ty staré náhrobní desky.

"Ty tu byly ještě donedávna," říká můj průvodce, "ale teď v rámci oprav se celá podlaha pokrývá novou dlažbou. Ty hromady dlaždic támhle přijdou ještě sem za přepážku. Tyhle náhrobní desky tady všechny zmizí a ten hrob, co hledáte, už nikdo nenajde."

Stojím sama uprostřed velké chrámové prostory. Dělníci odešli na oběd, svého boдрého průvodce jsem poslala pryč pod nějakou záminkou. Chci tu být sama, chci se v tichosti zamyslit; chci zašeptat několik žeských slov pod klenbou tohoto holandského chrámu, kde se už jistě po staletí neozvala. Znějí tu podivně a krásně, poletují chrámem a jako neviditelní motýli sedají na hrob českého exulanta Radslava Vchynského ze Vchynic, na hrob, který tu někde je a na nějž mi nebylo dopřáno položit květy.

* * *

GERTRUDA GOEPFERTO VÁ :

DĚDA VYPRAVUJE O EABIÁNOVI

Teď se lidi dají vodit jako ovce, dřív nebyli tak bojácní, nedali na sebe dopustit. Ani zloději se nedali jen tak.

Jednou zas chodili po Dolejším Městě četníci. Chytali cikány a zašli k nějakému Kalašovi, že je s nima spřáhnutej, zatýkat ho. On prosil: Pane závodčí,

nechte mě, já vám prozradím Fabiána, on je dneska večer doma. Fabián, to byl v Městě vyhlášený zloděj, na kterýho si žádný četník nepřišel. Četník na Kalaše: Tak dobře, ale doma budete, neutečete.

A šel tam k Fabiánům k chalupě zpředu, vzal si souseda Píchu s sebou, postavil ho dozadu za chlívky k plotu a sám začukal. Nic. Floukl na dveře, nic. Tak klepal na okno a slyší štracznání. Stará se šinula k oknu a četník slyšel praskat schody na půdu.

Uhodil na ni: Vy tu někoho máte.

Nemám, pane závodčí.

Víme, baba zapírala, ale on chmátl do postele a cítil ještě teplou, rozsvítil si baterku a letěl na půdu. Baba stála ještě dole s tím blikavým kahánkem. Četník se ve tmě rozhlíží, stál na poslední schodě a nic neviděl. Najednou slyší strašný praskot, on byl Fabián silák, vyrazil došky a vyskočil na střechu chlívku, za kterým stál Pícha, toho povalil a skočil přes cestu k nám na plot. Vedle bydlel Barták a ten stál zrovna v kůlně, číhal na zajíce, on byl tak trochu pytlák. Barták slyšel křičet závodčího: Chyťte ho, chyťte ho!

I zařval jako nevinnej: Můžu třelit? Beze všeho třelte, křičel závodčí. A ten teda namířil a sekany broky na zajíce nasypal Fabiánovi do kotníku. To se ví, Fabián už moc utíkat nemohl. Seskočil k nám na dvůr a do chlívku pro prasata. Tam se zavřel. Jenže ten Barták ho viděl, závodčího tam zavolal, ještě vyběhná náš tatínek a nájemce Vantěra a všichni stáli nad chlívkem a nutili Fabiána ven. Ale on za nic nešel. Tak se pustili do střechy, odtrhli střechu a rejpalí milýho Fabiána vidlema, aby vylezl.

On najednou povídal: Nechte toho, já pudu ven.

A šel. Vylezl, chlapy nedočkavý od sebe odhodil, oni dycky k němu přiskočili, když četník křičel chopte se ho, ale on je zase odhodil.

Povídali pak: Chopte se ho sám, však jste od toho, pane závodčí. Fabián se najednou skrčil, rozrazil je a letěl silnicí. Ale lidi vybíhali ze stavení, z hospody, to se ví, celá ves byla vzhůru. obstoupili ho, stlačili a četník už sem utíkal. Teď museli jít dva vpředu, dva po stranách a četník držel kver v zádech. Fabián se dycky ohnal a praštil

mu do toho, jak ho četník pobodl. Najednou se zas otočil, srazil četníka, ty kolem sebe odrazil a prášil boční uličkou. Ale na neštěstí šel tudy ňáký Chlád a povídal: Vincíku, Vincíčku Fabiáne, kam tak utíkáš? Roztáh ruce, ale Fabián ho srazil, Chlád však chytil Fabiána za nohu, jak padal, a milej Fabián se svalil na Chláda. To už se zdržel. Ti ostatní ho doháněli. Teď už ho obstoupili všichni, svázali postráčkama, přivázali na fasuněk a byl chycenej.

Když mu šla dát stará do vězení na rozloučenou hubičku, ukous jí nos, aby se nikomu nelíbila a zůstala mu věrná. Z vězení utek jednou kouánem a po hromosvodě a podruhý vyplaval ze záchodu do stoky.

Beznosá Ančka, jak jí říkali od toho kousnutí, mu musela nosit jídlo do jeskyně.

Bála se taky, aby ji nezabil, tak ho jednou prozradila starostovi. Byla na něho vypsána vysoká odměna, starosta ji chtěl dostat sám, tak si vzal železnej klacek a šel. Ančka mu cestičky chvojčkama prozradila. Našel Fabiána spícího. Mrštil po něm klackem, ale ňák se netrefil, bouchl vedle. Fabián se po ráno probudil, vymrštil se jak zajíc, zkroutil starostu mžikem do kozelce a svalil se stráně dolů. Sám páčil pryč. Potom vzkázal do města, že by byl starostu tehdy uškrtil, kdyby byl věděl, že je sám.

Od té doby byl v Městě od něj pokoj, ani v jeho domě se nic nehejbalo. Jednou tam tahal z roští náš pes jitrnici za jitrnicí, víme, takevej to byl kouzelnej dům.

Zato vůkol ho užili. Už nechodil sám, vzal Ančku k sobě, vařila jeho bandě. Tamhle v Závidkovicích mají sedláci, v náspu nad rybníkem na návsi sklípky a tam si schovávají smetanu. To je kus od stavení, pěkně se tam krade, dobře se to Fabiánovům vybíralo. Ale pár hospodářů se přece psím řevem probudilo, odvázali psy a utíkali s klackama za nimi, jen což. Jenže Fabiánovci se naráz obrátili, namířili a do jednoho psy zastřelili. A ještě se chlapům smáli: Chcete taky, no, pojdte si pro smetanu.

Chlapi pelášili pryč jak zajíci, ale to není všechno. Fabiánovci šli teď pomalu, ženský poslali s mlíkem napřed. Dva se sehnali a šli po čtyřech, druží přes ně přehodili kabáty a v té tmě tmoucí

klepali na četníky, že si tu vedou dvě prasata z kės-
ta do Světlé a že na ně v Závídkovicích chlapi číha-
li a stříleli. Takovej Fabián byl.

Však taky ke mně jednou přišel, to už jsem hýval
tady ženatej. Něco klepe na okno, otevřu a vidím
chlapa v černý ralbě (masce) přes oči. Pustil se sám
za mnou, že chce u nás přespat. Jářku, proč ne, abych
ho trochu zdržel. Nebylo o jeho nčleh co stát, víme.
Aby tak přes noc posadil červenýho kohouta na stře-
chu. - Proč ne, máte papíry ?

Chlap se rozvzteklil: Já se vás taky neptám po
papírech a jdu k vám. Ptám se vás, kam mě dáte spat.

Hned jsem ho nechal v kuchyni na lavici a moc
jsem si tý noci nevodpočinul. Potom jsem se doslech,
že Fabián chodil s černou ralbou, hned jsem si mys-
lel, že to byl Fabián. Ale nikomu jsem o tom nemuř

Od tý doby jsem o něm neslyšel, ani jak skončil,
ale že ho taky už nechtyli, to vím.

** * **

(Německý překlad této prózy byl otiřtěn ve 12. čísle
revue ARENA. Pozn. red.) *****

OLGA VALESKÁ :

DRUHÝ SOUBRAK

Tak už jste to taky slyřeli? Ale polovina z toho
není pravda, z toho, co se povídá, a já si nějakými
klepy nedám rozbit manželství. Bony nemám a rozvádět
se také nebudu. Stejně to všechno vzniklo tak, tak
nějak divně a vyvíjelo se to ještě podivněji. A už
je to všechno pryč. Já jsem dnes matka dvou dětí a
zaměstnaná žena k tomu; už jsem si zvykla na ten kař-
dodenní kolotoč, ale někdy je to hrozně, když musím
brzy ráno vstávat a venku prří a děcka zlobí a honem
do fronty na mléko, tak to bych se radři neviděla.

Já chtěla původně dělat docela něco jiného, byla
jsem zblázněná do kreslení a malování, chtěla jsem
dělat návrhy na šaty. Jenže o tom jsem si nerozhodo-
vala jen já, hromada lidí měla do toho co mluvit, no
ovšem, kam bychom přišli, kdyby si takový sedmnácti-
letý žabec mohl po skončení jedenáctiletky rozhodo-
vat co a jak dál. Dnes to chápu, spoustu lidí ohrom-
ně baví dělat se důležitými a rozhodovat o osudu

jiných podle okamžité nálady, podle osobních sympatií a nechatí, kývantím hlavy měnit lidské plány; musí to být povznášející pocit.

Pro mne to nebylo vůbec povznášející, když jsem dostala oznámení, že nesmím studovat, i když jsem to mohla děkat. Kádrový původ jsem neměla nejčistší, dědeček byl živnostník; je to vlastně k smíchu, co někdy rozhoduje o lidském životě, ale já se tenkrát nabřečela. I utopit jsem se chtěla.

Učitel matematiky mi pak našel zaměstnání v továrně, potřebovali tam kresličky. Odjakživa jsem rýsování nenáviděla, ale nic jiného nebylo, tak jsem tam zakotvila. Z toho vidíte, že jsem byla docela obyčejná holka; jen ta velká láska, která mne pak potkala, byla výjimečná a i když to špatně dopadlo, zůstala ve mně v celé čistotě a kráse někde na dně srdce.

Tenkrát k nám o jednom z prvních brněnských veletrhů přijeli strejda s tetou; zrovna dozrávaly švestky a oni si pro ně přijeli, na povidla a trochu domácí slivovice. Vyprávěli, co je teď v Brně cizinců a ten veletrh, je to úžasné, měli byste to vidět, alespoň Hanka. Hanka měla právě nastoupit dovolenou, přibrála si tedy několik dnů neplacené a jela do Brna.

A tam jsme se potkali, na výstavišti. Ptal se na něco a nikdo tam kolem neuměl anglicky, jenom já, učila jsem se už kolik let, naši na to dbali. Tak jsem mu pomohla a bylo to.

Zbytek dne jsme prochodili po výstavišti, spolu. Nejdříve jsem si samozřejmě nyslila, že je to Američan a byla jsem trochu zklamána, když mi řekl, že je Angličan. Ale brzy mi to už bylo jedno. Choval se jinak a byl jiný, než chlapeci, se kterými jsem dosud tu a tam chodila. A večer bylo samozřejmě, že jsme si umluvili schůzku; navrhla jsem Myslivnu, aby to stálo zato.

Přiletěla jsem domů jako vichřice a honem nejlepší šaty. Teď to ale začalo. "Neblázni, holka, co když to vůbec není Angličan - to ti povídám, do domu ho nevoď, to by domovnice.." - "Cizinec, to nám tak scházelo ! Co když nám vezmou být?"

Ale co mně byla opatrnost ! K smíchu. Měla jsem najednou plnou hlavu svého hrdiny. Připadalo mi vše

tak úžasně romantické, a vůbec... Přijel vozem -před domem ovšem sběh lidu. Všechno mi padalo z rukou, když jsem se konečně vypravila; nezapomenu, jak jsem nasedla do vozu a lidé stáli kolem a měli takové užaslé obličejce. Tenkrát byl cizinec bílá vrána -zdržovali se hlavně ve městech a moc se neomeškali. Internacionál se teprve stavěl a celá propaganda se teprve rozjížděla. Cizinec byl prostě posel z jiného světa a já se nemohla nabažit pohledu na toho zajímavého tvora.

Ten večer tenkrát byl báječný. Seděli jsme na terase, bylo teplo a dole pod kopcem svítilo a mibotalo výstaviště, kolem jsem slyšela němčinu a angličtinu, uvnitř hrála cymbálová hudba písničky o víně. Fili jsme mělnické, povídali si o sobě a já se třásla vnitřní zimou, takovou třesavkou z přemíry radosti. O půlnoci už jsem byla na sart zamilovaná.

Pak jsme se setkávali pravidelně a v domě to začalo šumět. Teta slyšela při nákupu poznámky a strýc byl bez sebe strachy. A já jsem poznala, že chodit s cizincem není žádný med; známi se mi začali vyhýbat, babička mi vzkázala, abych ji nenavštěvovala, má prý chřipku, mohla bych se nakazit. Dřív takový strach neměla....

Ale bylo mi to jedno, všechno mi bylo úplně jedno. Všechno kromě jednoho. Byla jsem úplně poblázněná, hořelo to ve mně jako požár, měla jsem dojem, že svítím kudy chodím a že to na mně všichni musí poznat. V noci jsem se neklidně převalovala na posteli a uvažovala, co asi dělá teď, v této chvíli, jestli spí nebo se někde baví... Polévalo mne horko a ráno jsem se snažila nenápadně vyzvědět, co dělal, když jsme se rozešli.

Byly to nádherné dny. Život veletržního Erna šuměl a jiskřil jako rakety na slavnosti, lidé chodili na chvíli bez starostí a chtěli co nejvíce užít. Prodavači v obchodech a číšníci v restauracích se mohli přetrhnout ochotou, když jsme tam přišli. To byl líc, lesklý a třpytivý. Dole bylo jinak, cítila jsem chlad příbuzných, známi se ostražitě odtahovali. Ale jak říkám, bylo mi to jedno.

Jednoho dne mi přinesl kytici orchidejí, nádhernou

kytici z valkých fialových a bílých květů. Bylo to jako pohádka a já se to bála vzít do ruky, něco se ve mně rozbíjelo, protože jsem věděla, že toto je konec. To nejhezší sice ještě teprve přišlo ale na konečném výsledku to nic nezměnilo. Odpoledne jsme se jeli koupat na přehradu, byla jsem tenkrát štíhlá a opálená, říkal mi lichotky a tak nějak to přišlo... najednou to řekl. - Zůstali jsme na přehradě až do večera, byl teplý a voňavý, voda se vlnila pod měsícem a naproti ve skalách houkaly sovy. Seděli jsme dlouho mlčky, nebylo jaksi o čem mluvit, když to nejdůležitější už bylo řečeno. Ale vůbec nic se ten večer nestalo, byli jsme strašně hodní, jen jsme se toulali a projížděli po okolí, až do svítání. Zavezl mne domů; byl bílý den, lidé se trousili do práce a pozorovali nás kyselými pohledy.

Než odjel, všechno jsme smluvili. Chtěl to oznámit rodičům a já jsem měla zatím zažádat o povolení k sňatku. Loučení bylo strašné, ale to ještě nebylo to nejhorší; dokud byl se mnou, cítila jsem se silná a pod ochranou. To nejhorší bylo; když jeho vůz zmizel za rohem a já stála na chodníku, slzy mi tekly a já se cítila tak strašně sama, probuzená a střízlivá, a se všech stran na mne dorážely myšlenky, které jsem minulé dny zapuzovala.

Vrátila jsem se domů a oznámila to rodičům. Podala jsem si žádost. Začala jsem zase chodit do práce, ale dělala jsem úplně mechanicky, myšlenky jsem měla jinde. Brzy si toho všimli a začali dělat narážky. Byli mi odporní... Když začaly chodit na mou adresu dopisy z ciziny a já také odesílala, začalo se po městě šuškat. Když došlo na místní výbor oznámení o mé žádosti o povolení sňatku s cizincem, rozneslo se to, samozřejmě. Všichni se mi začali vyhýbat, a nejen mně. Měli strach s námi promluvit, brzy jsme stáli v úplné izolaci. Naši tím trpěli, ale byli moc hodní, nevyčítali mi to. Odpověď na moji žádost nepřicházela, ale za to si mne zavolali na výbor, seděli tam dva z okresu, a vyslyšali mne několik hodin. Co, proč, jak, kdy. Prohlíželi si mne tak.. tak špinavě a kladli mi odporné, osobní otázky... Ale nakonec mi blahovolně slíbili, že se přimluví... Dopotácela jsem se domů, ale myslila jsem

si, stálo to za to - když sami řekli, tak mi to jistě povolí - proč by to jinak říkali ?

Za týden přišlo vyřízení mé žádosti o povolení k sňatku s britským státním občanem Henry Brownem. Zamítli ji, bez udání důvodů, bez odvolání. Henry mne v dopisech utěšoval. Okamžitě si podá žádost o vízum. Přijede do Prahy a společně obejdeme úřady. Žádná úřední překážka tu přece není.... Ať si jen podám znova žádost. Podala jsem ji - ale Henry do Prahy nepřišel. Nedali mu vízum. A tak jsem putovala sama po úřadech, prosila a vysvětlovala. Chladné tváře, odmítavé odpovědi. Sliby a ujišťování - a stejný výsledek.

Pak nám zarazili poštu. Dorozumívali jsme se občas telegramy, ale stále řidčeji, rodiče mi to rozmluvili, stálo to hrůzu peněz. Chodila jsem zpitomělá žalem, lidé se mi otevřeně pošklebovali. Bylo to nesnesitelné. No, a do toho přišel Vašek, druhý rok po tom, co jsem se seznámila s Henrym. Pracoval jako konstruktér, byl docela příjemný, rodičům se líbil. Řekla jsem mu všechno o Henrym a o tom, jak se mnou lidé jednají, ale on prý, že mu to nevádí. Byl první, kdo se mnou mluvil, po dvou letech. Pro maminku bylo nejdůležitější, aby se děvče vdalo a pro to byl vhodnější a jistější Vašek Zapletal než nějaký cizinec. Tohle je docela všední příběh, to vidím - jenže pro mne je to právě rozhodnutí o celém životě.

Vzali jsme se nakonec, nějaký čas jsme bydleli u našich, pak jsme dostali byt v novostavbě, v ošklivém nevýrazném paneláku v rozkopané krajině bez kousku zeleně. Ale měla jsem pokoj, řeči utichly. Pak už běželo všechno normálně, Jarunka a Vláška, všechno bylo docela normální, jenomže - jenomže jsem nemohla chodit na anglické filmy...

A potom v pětadesátém najednou zvonil telefon. Vzala jsem sluchátko - byl to Henry. Najednou bylo všechno pryč, moje manželství, Jarunka a Vláška, kuchyně v paneláku - a všechno bylo zas jako bývalo.

Sešli jsme se v Brně, hned jsem ho poznala, změnil se jen nepatrně, ale on mne hned nepoznal. Já vím, trochu jsem ztloustla, jiný účes, a člověk je při vší práci tak uštváný.... Vyprávěl mi všechno;

byl ženatý, žena mu před rokem zemřela, po automobillové nehodě. Věděl všechno také o mně, stávil se u tety; nabídl mi, abych se rozvedla a pak že se můžeme vzít. Byl ochoten vzít si i děti. Mlčela jsem chvíli.

Bylo by to možné? Je to vůbec možné - vdaná žena, dvě děti, Vašek by je nikdy nedal, alespoň s jedním bych se musela rozloučit. A co když nám sňatek nepovolí, co pak? Henry, miláčku, bylo to krásné, ale už je to pryč, já už nejsem čím jsem bývala, mám povinnosti a závazky, které jsem na sebe musela vzít, abych se ubránila... Já vím, bylo by to překrásné, my dva spolu, ale nejde to, je už pozdě.

Samá jsem cítila, že to zní falešně. Byla bych za ní šla tak ráda - ale věděla jsem dobře, že se už bojím toho skoku do neznáma. Že jsem za ta léta ztratila svěžest, elán, energii, že k tomu nemám už sílu - prožívat rozvod, rozchod s rodinou.

Snad to chápal, snad ne - ale možná, že ho to hluboce zbolelo; ale nedal nic najevo, byl vážný, ale strašně milý, koupil mi kytku, doprovodil mne kousek a na náměstí jsme se rozešli.

Ale teď ještě o tom, co mne pak čekalo, má druhá Kalvárie. Nejdříve strýc s tetou - přijeli jako na koni, Henry se byl u nich ptát na moji adresu, přivezl jim kakao a cigarety; byli do něho zamilovaní, teta se významně usmívala. Ale to byl jen začátek. Dveře se netrhly známými, bůhví, jak se to dověděli, každý se lichotil - Haničko, jen kveteš, - a konec všeho byl vždycky žádost o bony. Mistrová mne v práci odvedla stranou, ženské v obchodě začínaly o bohatém cizinci, a každý jen kakao, káva, čaj, cigarety, Tuzex, bony, bony BONY !

Potkala jsem na ulici tajemníka, tenkrát byl na mne tak sprostý, dnes už se zdaleka smál, tak co, holka, teď tvůj bývalý je prý už zase tady, no staly se chyby, staly, já taky nebyl správně informován, jó dnes kdybys chtěla ... Popadla jsem Jarunku za ruku a odhrčela s kočárkou bez jediného slova. Hmyzi! Dnes kdybys chtěla... Jak se změnili, jak otočili po větru, větrné korouhvičky, prospěcháři ! Zkazili mi život, dnes na to zapomněli a myslí si, že já také. Dnes by mne pustili. Ale co mně je to už platné.....

Milí přátelé - doufám, že jste během roku dostali v depise moje vysvětlení důvodů delších přestávek ve vydávání Sklizeně - ty příčiny trvají zatím i na dále. Hamburk jako středisko nakladatelů i novinářů stal se i střediskem kulturní výměny. Jazykové studium, vydávání literatury a článků v překladech z češtiny i do češtiny ruší isbanci domova a je věcí v podstatě dobrou; neobejde se ale bez spolupráce znalců jazyka, kterou nelze s dobrým svědomím odmítnout. Odnáší to Sklizeň - ale jen přechodně; budu se snažit poslat brzy další číslo i se zprávami a rubrikami, na které jsem nyní nestačil. Prosím naléhavě: pomozte udržet i přes to pravidelný styk - urgujte, nečočla-li odpověď na nějaký dopis, pište sami! Sdělte, chcete-li cokoli odsud poslat a posílejte i nám časopisy, oběžníky a publikace exilu! Jsme zde ve vedení svazu svob. tisku, máme přístup k veřejnosti v novinách a ústavech, pomozte informovat krajany i jiné exilové skupiny o Vašich problémech a práci - publika jsou veřejně vystavovány! Dopisy jsem upozorňován na pevnost starat se jako spoluzakladatel i o opuštěnou edici a Českou kulturní radu tragicky zesnulého dr. Roberta Vlacha; příkládám narychlo opatřené nové vydání Mexického divertimenta Petra Dena, které se dostalo původně jen málo čtenářům, Ohledně České kulturní rady: dílo zesnulého nesmíme nechat zapadnout ani dopustit jeho zneužití proti zásadám, na kterých mu záleželo; prosím o Vaše poznámky a rady v tom směru. Děkujeme všem, kteří pokračují v kulturní a vydavatelské práci a přejeme štěstí novým vydavatelům (v Německu: "Národní noviny", red. Karel Marek, Ludwigsbürg). Přejeme zotavení po nemoci dr. J. Trnkovi ("Rencontres", Paříž) a pevné zdraví k "75" dr. Frant. Královi - stejně jako ostatním přátelům. Doufám, že o sobě navzájem brzy zase uslyšíme - přejeme všem příjemné svátky a **DO PŘÍŠTÍHO ROZU ZDRAVÍ, VYTRVALOST A MNOHO ŠTĚSTÍ!**

Ant. V L A C H

SKLIZEN, nezávislá kulturní revue. Ročník XV., číslo 137, vánoce 1967. Red. a vydává Ant. Vlach, Hamburk 13, Postfach 2700, Bundesrep. Deutschland, Tel. 48 21 87, Postscheckkonto Hamburk 79393. Vychází měsíčně - pro přechodnou dobu nepravidelně. Jednotl. čísla 0,50 DM.